

การคุ้มครองเด็กเมื่อกระทำความผิด

พันตำรวจเอกหญิง ธนิษฐา โกวิทยา

ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค ๙

สังคมปัจจุบันการก่ออาชญากรรมต่าง ๆ มีความหลากหลายทั้งรูปแบบการกระทำความผิดและช่วงอายุของผู้กระทำในหลายคดีผู้ก่อเหตุมีสถานะภาพเป็นเด็กหรือเยาวชน จากการกระทำความผิดของบุคคลซึ่งเป็นผู้ใหญ่ หากเมื่อกล่าวถึงคำว่า “ เด็ก ” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ น. คนที่มีอายุน้อย (กฎ) ผู้เยาว์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งอายุไม่ครบ ๑๘ ปีบริบูรณ์ และยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส พจนานุกรมแปล ไทย – ไทย อ.เปลื้อง ณ นคร

หากเมื่อดูความหมายในกฎหมายที่เกี่ยวข้องของไทยก็จะมีคามหมายตามที่กฎหมายฉบับนั้น ๆ ให้ความหมายไว้กล่าวคือ

เด็ก หมายความว่า มนุษย์ทุกคนที่อายุต่ำกว่าสิบแปดปี เว้นแต่จะบรรลุนิติภาวะก่อนหน้านั้นตามแต่กฎหมายที่ใช้บังคับแก่เด็กนั้น (อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ๒๕๕๓ ข้อ ๑)

เด็ก หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุเกินกว่าที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๗๓ แห่งประมวลกฎหมายอาญา แต่อายุไม่เกินสิบห้าปีบริบูรณ์ (พ.ร.บ.ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ และที่แก้ไข พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๙)

เด็ก หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส (พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๔)

เด็ก หมายความว่า บุคคลผู้มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี (พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๔)

เมื่อพิจารณาจากความหมายของคำว่า “ เด็ก ” ในหลาย ๆ มาตราที่ปรากฏในบทบัญญัติของกฎหมาย และความหมายตามพจนานุกรมไทยประกอบกันจะ สรุปได้ว่า เด็ก หมายความว่า บุคคลผู้มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์และยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส

หากบุคคลเหล่านี้กระทำความผิดขึ้นจะได้รับความคุ้มครองทางกฎหมาย เนื่องจากถือว่าเป็นผู้ที่อ่อนด้อยด้วยวัยและประสบการณ์ชีวิตอาจกระทำความผิดด้วยการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ซึ่งการคุ้มครองเริ่มจากในเรื่องความรับผิดชอบหรือรับโทษในทางอาญา โดยพิจารณาจากช่วงอายุของผู้กระทำความผิดในขณะกระทำความผิดฐานนั้น ๆ กล่าวคือ เด็กอายุไม่เกินสิบปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ (ป .อาญา มาตรา ๗๓) และเด็กอายุกว่าสิบปีแต่ไม่เกินสิบห้าปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ศาลมีอำนาจดำเนินการว่ากล่าวตักเตือน วางข้อกำหนดไม่ให้ก่อเหตุร้ายตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดแต่ไม่เกินสามปี และกำหนดจำนวนเงินที่ศาลเห็นสมควรชำระต่อศาลครั้งละไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท เมื่อเด็กนั้นก่อเหตุร้ายขึ้นหรือกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติโดยแต่งตั้งพนักงานคุม

เมื่อเด็กได้เป็นผู้กระทำความผิดทางอาญาฐานใดก็ตาม เด็กก็จะมีฐานะในทางกฎหมายเป็นผู้ต้องหาและหากถูกฟ้องคดีก็จะเปลี่ยนสถานะเป็นจำเลย ซึ่งกฎหมายได้ให้ความคุ้มครองเด็กเหล่านี้ในทางคดีเช่นกัน คือมีสิทธิที่จะแยกกระทำการสอบสวนในสถานที่เหมาะสมและมีทีมสหวิชาชีพร่วมในการสอบสวน การชี้ตัวในสถานที่เหมาะสม (ป.วิอาญา มาตรา ๑๓๓ ทวิ, มาตรา ๑๓๓ ตร.) ในวันที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหา ก่อนถามคำให้การต้องมีทนายความอยู่ด้วยถ้าไม่มีต้องจัดหาให้ การสืบพยานต้องกระทำในห้องที่เหมาะสมอาจถามผ่านนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์หรือการถ่ายทอดภาพและเสียงไปยังห้องพิจารณา (ป.วิอาญา มาตรา ๑๓๔/๑, มาตรา ๑๓๔/๒, มาตรา ๑๗๒ ตร., มาตรา ๑๗๓) และเด็กที่กระทำความผิดยังได้รับการคุ้มครองในกระบวนการขั้นตอนการจับกุม การควบคุมตัว การใช้เครื่องพันธนาการ การบันทึกภาพ ซึ่งต้องเป็นการกระทำความผิดซึ่งหน้าเจ้าพนักงานผู้จับหรือกรณีที่ถือว่าเป็นความผิดซึ่งหน้าหรือกรณีศาลเยาวชนและครอบครัวได้พิจารณาออกหมายจับไปแล้ว ตลอดจนการไปชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ (พ.ร.บ.ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว มาตรา ๖๓, มาตรา ๖๖, มาตรา ๖๙, มาตรา ๗๕, มาตรา ๗๖ และ คำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ ๔๑๙/๒๕๕๖ เรื่อง การอำนวยความสะดวกธรรมเนียมในทางอาญา ข้อ ๖.๑๐.๒)

ในการพิจารณาคดี ต้องกระทำในห้องที่มีใช้ห้องพิจารณาคดีธรรมดาทั่วไป การพิจารณาให้กระทำการเป็น การลับและบุคคลที่เกี่ยวข้องเท่านั้นมีสิทธิเข้าฟังการพิจารณาได้ ซึ่งได้แก่ จำเลย (เด็กผู้ถูกฟ้องคดี) ที่ปรึกษา กฎหมายของจำเลย (ทนายความ) ผู้ควบคุม บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กอาศัยอยู่ด้วย เจ้า

พนักงานศาล เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย โจทก์และทนายโจทก์ พยาน ผู้ชำนาญการพิเศษ ล่าม พนักงานคุมประพฤติหรือพนักงานของสถานพินิจ และบุคคลที่ศาลเห็นสมควร (พ.ร.บ.ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว มาตรา ๑๐๔, มาตรา ๑๐๗ และ มาตรา ๑๐๘) และในการพิพากษาคดีที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด ให้ศาลคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชนที่หลงกระทำความผิดอาญา ซึ่งควรได้รับการฝึกอบรม สั่งสอน และสงเคราะห์ให้กลับตนเป็นพลเมืองดี มิใช่มุ่งที่การลงโทษ (พ.ร.บ.ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว มาตรา มาตรา ๑๓๑, มาตรา ๑๓๒ และ มาตรา ๑๓๓)

จะเห็นได้ว่าเด็กและเยาวชน ในราชอาณาจักรไทยเมื่ออยู่ในความหมายของคำว่า “เด็ก” ที่ปรากฏในความหมายของกฎหมายที่เกี่ยวข้องนั้นเมื่อตกอยู่ในฐานะของผู้กระทำความผิดทางอาญาย่อมได้รับความคุ้มครองตั้งแต่การเริ่มต้นฐานะการเป็นผู้ต้องหาตั้งแต่การจับกุม การตรวจสอบการจับ การสอนสวน การพิจารณาคดีและการพิพากษาซึ่งมีวิธีการแตกต่างจากการกระทำความผิดของบุคคลทั่วไป

เอกสารอ้างอิง

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ม.ป.ป.) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก กรุงเทพฯ :

มิราเคิล ครีเอชันอินเตอร์ พรีนซ์

คณะวิชาการ The Justic Group ๒๕๖๐ ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๖๑ กรุงเทพฯ :

พิมพ์อักษร

คณะวิชาการ The Justic Group ๒๕๖๐ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. ๒๕๖๑ กรุงเทพฯ :

พิมพ์อักษร

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ (๒๕๔๘ ,๓ กรกฎาคม) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ (๒๕๕๓,๒๒ พฤศจิกายน) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา